

Ενότητα 9^η

A. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:

Ανυπέβλητα πρότυπα

Ὅρων, ὧ Νικόκλεις, τιμῶντά σε τὸν τάφον τοῦ πατρός	Επειδή βλέπω, Νικοκλή, ότι εσύ τιμάς τον τάφο του πατέρα σου
οὐ μόνον τῷ πλήθει καὶ τῷ κάλλει τῶν ἐπιφερομένων,	όχι μόνο με το πλήθος και τη λαμπρότητα των προσφορών σου,
ἀλλὰ καὶ χοροῖς καὶ μουσικῇ καὶ γυμνικοῖς ἀγῶσιν,	αλλά και με χορούς και με μουσικούς και αθλητικούς αγώνες,
ἠγησάμην Εὐαγόραν	θεώρησα ότι ο Ευαγόρας,
εἴ τίς ἐστιν αἴσθησις τοῖς τετελευτηκόσιν	αν νιώθουν κάτι οι νεκροί
περὶ τῶν ἐνθάδε γιγνομένων	για όσα γίνονται εδώ (στον κόσμο των ζωντανών),
χαίρειν ὁρῶντα	χαίρεται που βλέπει
τὴν τε περὶ αὐτὸν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν σὴν μεγαλοπρέπειαν	τη φροντίδα για τον εαυτό του και τη μεγαλοπρέπεια των τιμών σου προς αυτόν.
Πολὺ δ' ἔτι πλείω χάριν ἔχοι ἄν,	Και θα όφειλε πολύ μεγαλύτερη ευγνωμοσύνη,
εἴ τις δυνηθεῖη περὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων	αν κάποιος μπορούσε για τις αρχές της ζωής του
καὶ τῶν κινδύνων αὐτοῦ ἀξίως εἶπεῖν·	και τις ριψοκίνδυνες πράξεις του να μιλήσει όπως του αξίζει·
εὐρήσομεν γὰρ τοὺς φιλοτίμους καὶ μεγαλοψύχους τῶν ἀνδρῶν	γιατί θα διαπιστώσουμε ότι οι φιλόδοξοι και γενναίοι άντρες
πάντα ποιοῦντας	κάνουν τα πάντα
ὅπως ἀθάνατον τὴν περὶ αὐτῶν μνήμην καταλείψουσιν	φροντίζοντας πώς θα αφήσουν πίσω τους αθάνατη την υστεροφημία τους.
Τίς δ' οὐκ ἂν ἀθυμήσειεν,	Και ποιος δεν θα στενοχωριόταν,
ὅταν ὁρᾷ τοὺς μὲν περὶ τὰ Τρωικὰ γενομένους ὑμνουμένους	όταν βλέπει ότι υμνούνται αυτοί που έζησαν τον καιρό των Τρωικών,
αὐτὸν δὲ προειδῆ,	ενώ για τον εαυτό του γνωρίζει εκ των προτέρων,
μηδ' ἂν ὑπερβάλλῃ τὰς ἐκείνων ἀρετάς,	κι αν ακόμα ξεπεράσει τις αρετές εκείνων,
μηδέποτε ἀξιωθησόμενον τοιούτων ἐπαίνων;	ότι ποτέ δεν θα κριθεῖ άξιος για τέτοιους επαίνους;
Τούτων δὲ αἴτιος ὁ φθόνος·	Και αιτία γι' αυτά είναι ο φθόνος·
οὕτω γάρ τινες δυσκόλως πεφύκασιν,	γιατί τόσο μικρόψυχοι είναι μερικοί από τη φύση τους,
ὥστε ἥδιον ἂν εὐλογουμένων ἀκούοιεν	ώστε με μεγαλύτερη ευχαρίστηση θα άκουγαν να επαινούνται
οὓς οὐκ ἴσασιν εἰ γεγονάσιν,	αυτοί για τους οποίους δεν γνωρίζουν αν έχουν πράξει,
ἢ τούτων ὑφ' ὧν εὖ πεπρονθότες αὐτοὶ τυγχάνουσιν	παρά αυτοί από τους οποίους συμβαίνει να έχουν ευεργετηθεῖ οι ίδιοι.

Νόημα:

Στο κείμενο που μας δίνεται ο Ισοκράτης απευθύνεται στον Νικοκλή και τον συγχαίρει για τη μεγαλοπρέπεια των εκδηλώσεων με τις οποίες τιμά τη μνήμη του πατέρα του, του Ευαγόρα. Αναφέρει πως ο ίδιος (ο Ευαγόρας) θα χαίρεται αν βλέπει τις τιμές αυτές από τον κόσμο των νεκρών στον οποίο βρίσκεται, αλλά κάτι που θα τον έκανε ακόμη πιο χαρούμενο θα ήταν το να βρεθεί κάποιος να μιλήσει επάξια για τα κατορθώματα του όσο βρισκόταν εν ζωή, διότι κατά τον Ισοκράτη αυτό είναι το νόημα της ζωής των φιλόδοξων και γενναίων ανδρών, η υστεροφημία. Μια τέτοια συμπεριφορά από κάποιον συμπολίτη του είναι σχεδόν αδύνατο να υπάρξει κατά τον συγγραφέα, διότι ο φθόνος των ανθρώπων είναι τέτοιος από τη φύση τους, που αποφεύγουν να υμνούν δημόσια ανθρώπους των οποίων γνωρίζουν το αθάνατο και ξακουστό έργο, και προτιμούν να μιλούν περήφανα για παλαιότερους ήρωες των Τρωικών πολέμων που ούτε καν γνωρίζουν αν υπήρξαν στην πραγματικότητα.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις κατατανόησης:

1) Πώς τίμησε ο Νικοκλής τον πατέρα του; Τι θεωρεί ο Ισοκράτης ότι θα ικανοποιούσε περισσότερο τον Ευαγόρα;

Απάντηση: Όπως μας περιγράφει ο Ισοκράτης στο κείμενο του, ο Νικοκλής τιμούσε τον τάφο του πατέρα του με προσφορές, με αθλητικούς αγώνες, με μουσικές και με χορευτικές εκδηλώσεις. Όλοι οι τύποι των εκδηλώσεων αυτών ήταν απόλυτα συνυφασμένοι με τις συνήθειες των αρχαίων Ελλήνων οι οποίοι τιμούσαν τους νεκρούς με τόση μεγαλοπρέπεια που πολλές φορές ξεπερνούσαν τις τιμές που δέχονταν οι εν ζωή άρχοντες. Τέλος, ο Ισοκράτης επικροτεί τη συμπεριφορά του Νικοκλή, αλλά εκφράζει την άποψη ότι ο πατέρας του θα ευχαριστιόταν περισσότερο αν κάποιος μιλούσε για τα κατορθώματα του όσο ήταν ζωντανός. Αυτό θα κρατούσε ανεξίτηλη τη μνήμη του και θα του εξασφάλιζε την υστεροφημία που επιθυμούσε.

2) Πώς λειτουργεί ο φθόνος όταν πρόκειται να τιμηθούν τα κατορθώματα ένδοξων ανδρών;

Απάντηση: Σύμφωνα με τον Ισοκράτη ο φθόνος λειτουργεί αποθαρρυντικά στην εξύμνηση ανθρώπων των οποίων γνωρίζουμε και έχουμε ζήσει τα κατορθώματα τους. Αυτό συμβαίνει διότι οι άνθρωποι από τη φύση τους ζηλεύουν τους ένδοξους και ηρωικούς συνανθρώπους τους ή αδυνατούν να κατανοήσουν τη σημαντικότητα κάποιων επιτευγμάτων τους. Γι' αυτό τον λόγο προτιμούν να μιλούν με θαυμασμό για τα κατορθώματα ανθρώπων που δεν γνωρίζουν αν υπήρξαν πραγματικά, αλλά που τα άκουσαν ή τα διάβασαν από άλλους. Έτσι εξαιτίας της ζήλιας, το σημαντικότερο έργο κάποιων ανδρών αναγνωρίζεται αρκετά χρόνια μετά το θάνατο τους.

Β. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ :

πάτριος: αυτός που ανήκει ή προέρχεται από τον πατέρα

πατρικός: ο σχετικός με τον πατέρα

ὁ πατριώτης: ο συντοπίτης

πατριωτικός: ο σχετικός με την πατρίδα

πατριός: ο θετός πατέρας

πατροπαράδοτος: έθιμο, συνήθεια ή παράδοση που έχει μείνει από τον πατέρα

πατροφόνος: αυτός που σκότωσε τον πατέρα του

πατρωνυμικός: ο σχετικός με το όνομα του πατέρα

ὁ, ἡ ἀπάτωρ: αυτός που δεν έχει πατέρα

ὁμοπάτριος: αυτός που έχει τον ίδιο πατέρα με κάποιον άλλο

ὁ φιλόπατρις: αυτός που αγαπά την πατρίδα του

ἡ φιλοπατρία: η αγάπη για την πατρίδα

ἄπατρις: αυτός που δεν έχει πατρίδα

πατρότητα: η ιδιότητα του πατέρα

πατερικός: ο σχετικός με τους Πατέρες της Εκκλησίας

το πατριωτάκι: χαϊδευτικά ο συντοπίτης

πατριωτικά: ο τρόπος που φέρεται ο πατριώτης

πατριωτισμός: η αγάπη για την πατρίδα

πατρώνυμο: το όνομα του πατέρα

πατρογονικός: αυτός που προέρχεται από τον πατέρα

πατρολογία: κλάδος της θεολογίας

πατριδογνωσία: η γνώση της ιστορίας και της γεωγραφίας της πατρίδας

πατριδολατρία: η μεγάλη αγάπη για την πατρίδα

Πατριαρχείο: η έδρα του Πατριάρχη

Γ. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ :

ΑΣΚΗΣΕΙΣ :

1. Να συμπληρώσετε τα κενά των παρακάτω προτάσεων με λέξεις από το Λεξιλογικό Πίνακα του βιβλίου σας.

α. Πρόδωσε τα ιερά της ..... και τους ..... θεούς.

β. Ο ξεπεσμός του ανθρώπινου γένους άρχισε από το ..... αμάρτημα.

γ. Η τήρηση του Συντάγματος επαφίεται στον ..... των Ελλήνων.

δ. Στις θεολογικές σχολές σπουδάζουν και τα .....
κείμενα.

ε. Το μάθημα της ..... προσφέρει
στο μαθητή πολλές ιστορικές, λαογραφικές και γεωγραφικές γνώσεις.

στ. Ο Ξένιος Ζευσ ήταν ο προστάτης της
..... φιλοξενίας των αρχαίων Ελλήνων.

2. Να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις των παρακάτω προτάσεων με συνώνυμés τους από το Λεξιλογικό Πίνακα του βιβλίου σας.

α. Στην ταυτότητα κάθε πολίτη αναγράφεται και το όνομα του πατέρα του.

β. Όταν στην ξενιτιά είδε το συντοπίτη του, ένωσε μεγάλη συγκίνηση.

γ. Ο Εφιάλτης στις Θερμοπύλες αποδείχτηκε ότι ήταν αφιλόπατρις και προδότης.

δ. Ο πατροφόνος μετά το στυγερό του έγκλημα κατέφυγε στο βουνό.

ε. Ο Αβραάμ ήταν ο γενάρχης του Εβραϊκού λαού.

3. Να γράψετε από ποια ονόματα προέρχονται τα παρακάτω ρήματα.

άνιάω-ῶ <	πληρόω-ῶ <
πλουτέω-ῶ <	ήσυχάζω <
λυτρόω-ῶ <	άθροίζω <
μελαίνω <	φαιδρύνω <
φυλάττω <	ρίζω-ῶ <

4. Να σχηματίσετε παράγωγα ρήματα από τα παρακάτω ονόματα.

νίκη >	έλεύθερος >
φίλος >	κάπηλος >
ἄρπαξ >	νόμος >
λευκός >	μῆκος >

5. Να αντιστοιχίσετε τα ονόματα της Α' στήλης με τα παράγωγα ρήματα της Β' στήλης.

A

1. γυμνός

2. ίππεύς

3. ἔρις

4. ποικίλος

5. σφρίγος

6. ἄρπαξ

B'

α. ποικίλλω

β. σφριγάω-ῶ

γ. γυμνώω-ῶ

δ. ίππεύω

ε. ἐρίζω

στ. ἀρπάζω

Δ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ :

ΑΣΚΗΣΕΙΣ :

1. Να συμπληρώσετε τις προτάσεις με τον κατάλληλο τύπο του παρακειμένου ή υπερσυντελικού του ρήματος που βρίσκεται σε παρένθεση.

- α. Οί νέοι .....τὰ σώματα (γυμνάζω,υπερσ.).
β. Οί Σπαρτιᾶται ..... τὴν μετρίαν δίαιταν (διώκω,παρακ.).
γ. Ἡμεῖς τοὺς ἀγροὺς ..... (θεραπεύω,υπερσ.).
δ. Κύρος τοὺς στρατιώτας ..... (πείθω,παρακ.).
ε. Ἕμεῖς τὴν ὁδὸν ..... (φυλάπτω,υπερσ.).
στ. Αἱ ἄμαξαι τὰ ἐπιπήδεια ..... (κομίζω,παρακ.).
ζ. Σὺ τὰ σφάγια ..... (διαρρίπτω,παρακ.).

2. Να μεταφέρετε στον παρακείμενο και υπερσυντέλικο τα ρήματα των ακόλουθων προτάσεων.

- α. Τὰς ἀσπίδας καὶ τὰ δόρατα **ρίπτουσιν**.
α. Πρκ.: Ὑπερ.:
β. **Φυλάξομεν** τοὺς τῶν θεῶν ὄρκους.
β. Πρκ.: Ὑπερ.:
γ. Ἄγγελοι **χορεύουσιν** ἐν ἀγαλλιάσει.
γ. Πρκ.: Ὑπερ.:
δ. Ἡ τῶν Ἀθηναίων νίκη τὴν Ἑλλάδα **ἔσωσεν**.
δ. Πρκ.: Ὑπερ.:
ε. Μέγα κύμα τὸν πόντον **ἐτάραξεν**.
ε. Πρκ.: Ὑπερ.:

3. Να σχηματίσετε το μέλλοντα, τον αόριστο και τον παρακείμενο της οριστικής των ακολούθων ρημάτων.

Ενεστώτας	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος
παιδεύω			
μηνύω			
στρατεύω			
θύω			
πράττω			
βλάπτω			
ιδρύω			
φυτεύω			

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΡΗΜΑΤΑ

1η ΑΣΚΗΣΗ (Χειλικόληκτα): Συμπληρώστε τους τύπους που ζητούνται:

A) γράφω, τριβώ

β' ενικό ενεστώτα: ....., ...

γ' ενικό ενεστώτα: ....., ...

α' ενικό παρατατικού: ....., ...

β' ενικό παρατατικού: ....., ...

γ' ενικό παρατατικού: ....., ...

B) κόπτω

α' πληθυντικό ενεστώτα: .....

β' πληθυντικό ενεστώτα: .....

γ' πληθυντικό ενεστώτα: .....

Γ) καλύπτω, διαγράφω

α' πληθυντικό παρατατικού: ....., ...

β' πληθυντικό παρατατικού: ....., ...

γ' πληθυντικό παρατατικού: ....., ...

Δ) περικόπτω, βλάπτω

β' ενικό μέλλοντα: ....., ...

γ' ενικό μέλλοντα: ....., ...

α' ενικό αορίστου: ....., ...

β' ενικό αορίστου: ....., ...

γ' ενικό αορίστου: ....., ...

Ε) άμειβω

β' πληθυντικό μέλλοντα: .....

γ' πληθυντικό μέλλοντα: .....

α' πληθυντικό αορίστου: .....

β' πληθυντικό αορίστου: .....

γ' πληθυντικό αορίστου: .....

Στ) ρίπτω

β' ενικό παρακειμένου: .....

γ' ενικό παρακειμένου: .....

α' ενικό υπερσυντέλικου: .....

β' ενικό υπερσυντέλικου: .....

γ' ενικό υπερσυντέλικου: .....

2η ΑΣΚΗΣΗ (Ουρανικόληκτα): Συμπληρώστε τους τύπους που ζητούνται:

A) ἄρχω, ὑπάρχω

β' ενικό ενεστώτα: ....., ...

γ' ενικό ενεστώτα: ....., ...

α' ενικό παρατατικού: ....., ...

β' ενικό παρατατικού: ....., ...

γ' ενικό παρατατικού: ....., ...

B) δῶκω

α' πληθυντικό ενεστώτα: .....

β' πληθυντικό ενεστώτα: .....

γ' πληθυντικό ενεστώτα: .....

Γ) ἄγω

α' πληθυντικό παρατατικού: .....

β' πληθυντικό παρατατικού: .....
γ' πληθυντικό παρατατικού: .....

Δ) λήγω

β' ενικό μέλλοντα: .....
γ' ενικό μέλλοντα: .....
α' ενικό αορίστου: .....
β' ενικό αορίστου: .....
γ' ενικό αορίστου: .....

Ε) κηρύττω

β' πληθυντικό μέλλοντα: .....
γ' πληθυντικό μέλλοντα: .....
α' πληθυντικό αορίστου: .....
β' πληθυντικό αορίστου: .....
γ' πληθυντικό αορίστου: .....

ΣΤ) τάττω, φυλάττω

β' ενικό παρακειμένου: .....
γ' ενικό παρακειμένου: .....
α' ενικό υπερσυντέλικου: .....
β' ενικό υπερσυντέλικου: .....
γ' ενικό υπερσυντέλικου: .....

3η ΑΣΚΗΣΗ (Οδοντικόληκτα): Συμπληρώστε τους τύπους που ζητούνται:

Α) οΐκίζω, ἐκγυμνάζω

β' ενικό ενεστώτα: .....
γ' ενικό ενεστώτα: .....
α' ενικό παρατατικού: .....
β' ενικό παρατατικού: .....
γ' ενικό παρατατικού: .....

Β) πείθω

α' πληθυντικό ενεστώτα: .....
β' πληθυντικό ενεστώτα: .....
γ' πληθυντικό ενεστώτα: .....

Γ) ὀρίζω, μεταπείθω

α' πληθυντικό παρατατικού: .....
β' πληθυντικό παρατατικού: .....
γ' πληθυντικό παρατατικού: .....

Δ) ἐλπίζω, ὑβρίζω

β' ενικό μέλλοντα: .....
γ' ενικό μέλλοντα: .....
α' ενικό αορίστου: .....
β' ενικό αορίστου: .....
γ' ενικό αορίστου: .....

Ε) ἀθροίζω, αἰχμαλωτίζω

β' πληθυντικό μέλλοντα: .....
γ' πληθυντικό μέλλοντα: .....
α' πληθυντικό αορίστου: .....
β' πληθυντικό αορίστου: .....
γ' πληθυντικό αορίστου: .....

Στ) σπουδάζω, θαυμάζω

- β' ενικό παρακειμένου: .....
- γ' ενικό παρακειμένου: .....
- α' ενικό υπερσυντέλικου: .....
- β' ενικό υπερσυντέλικου: .....
- γ' ενικό υπερσυντέλικου: .....

4η ΑΣΚΗΣΗ (Φωνηεντόληκτα): Συμπληρώστε τους τύπους που ζητούνται:

Α) μηνύω, εκπαιδεύω

- β' ενικό ενεστώτα: .....
- γ' ενικό ενεστώτα: .....
- α' ενικό παρατατικού: .....
- β' ενικό παρατατικού: .....
- γ' ενικό παρατατικού: .....

Β) κινδυνεύω

- α' πληθυντικό ενεστώτα: .....
- γ' πληθυντικό ενεστώτα: .....

Γ) ιδρύω, συμβουλεύω

- α' πληθυντικό παρατατικού: .....
- β' πληθυντικό παρατατικού: .....
- γ' πληθυντικό παρατατικού: .....

Δ) πιστεύω, αλιεύω

- β' ενικό μέλλοντα: .....
- γ' ενικό μέλλοντα: .....
- α' ενικό αορίστου: .....
- β' ενικό αορίστου: .....
- γ' ενικό αορίστου: .....

Ε) καταλύω, βασιλεύω

- β' πληθυντικό μέλλοντα: .....
- γ' πληθυντικό μέλλοντα: .....
- α' πληθυντικό αορίστου: .....
- β' πληθυντικό αορίστου: .....
- γ' πληθυντικό αορίστου: .....

Στ) θεραπεύω, παύω

- β' ενικό παρακειμένου: .....
- γ' ενικό παρακειμένου: .....
- α' ενικό υπερσυντέλικου: .....
- β' ενικό υπερσυντέλικου: .....
- γ' ενικό υπερσυντέλικου: .....